

آزاده چلبی

فساد و مقبولیت قانون

از منظر جامعه‌شناسی حقوق



نشرنی

- سرشناسه: بی، آزاده، ۱۳۶۴ -
- عنوان و نام پدیدآور: فساد و مقررات قانون: از منظر جامعه‌شناسی حقوق / آزاده چلبی
- مشخصات نشر: تهران، نشر بی، ۱۳۹۶.
- نوبت چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص.
- شابک: 978-964-185-544-6
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
- موضوع: قانون‌گرایی - ایران (Obedience Law) - فساد - قوانین و مقررات - ایران (Corruption Law and Legislation) - حکومت قانون - ایران (Rule of Law) - ایران
- رده‌بندی کنگره: ۸۱۳۹۶ ج ۲ ف / K۲۵۵
- رده‌بندی دیویی: ۳۴۰/۱۱۵
- شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۴۱۰۲۹

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان



نشر

مسند مقبولیت قانون

از منبر جامعه‌شناسی حقوق

دکتر آزاده چلبی

استاد یار حقوق دانش‌آه آله سرانجام تان

ویراستار رحمان سهندی

نمایه‌ساز فرزانه طاهر

چاپ اول تهران، ۱۳۹۶

تعداد ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی پردیس دانش

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً،
به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)
بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

شابک ۹۷۸ ۹۶۴ ۱۸۵ ۵۴۴ ۶

www.nashreney.com

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
-------	----

بخش اول. مقبولیت قانون ۱۳

فصل اول. نظام سیاسی و مقبولیت قانون	۱۵
-------------------------------------	----

حاکمیت قانون	۱۵
--------------	----

مفهوم مقبولیت قانون	۲۴
---------------------	----

حق‌مداری و استقلال نظام حقوقی از نظام سیاسی	۲۷
---	----

تأثیر مقبولیت نظام سیاسی بر نظام حقوقی	۳۵
--	----

فصل دوم. نظام اجتماعی و مقبولیت قانون	۳۹
---------------------------------------	----

زمینه‌ی اجتماعی قانون	۳۹
-----------------------	----

دل‌بستگی اجتماعی	۴۰
------------------	----

جامعه‌پذیری حقوقی	۴۳
-------------------	----

جامعه‌ی مدنی	۴۸
--------------	----

مفهوم جامعه‌ی مدنی	۴۸
--------------------	----

۵۰	کارکرد جامعه‌ی مدنی برای نظام حقوقی
۵۰	مرحله‌ی قانون‌گذاری
۵۳	مرحله‌ی اجرای قانون
۵۵	فصل سوم. نظام فرهنگی و مقبولیت قانون
۵۵	اقتدار عقلانی نظام حقوقی
۶۲	سازگاری قانون با ارزش‌های اجتماعی
۶۹	فصل چهارم. نظام اقتصادی و مقبولیت قانون
۶۹	کارایی
۷۱	نظایه‌های رایج
۷۲	کنش‌های کنکور میکس
۷۳	کارایی بازتوزین
۷۹	اصل تفاوت
۸۳	معرفی یک الگوی ترکیبی جدید
۸۹	عدالت توزیعی
۹۱	نظریه‌های عدالت توزیعی
۹۱	آزادی‌گرایان
۹۴	برابری لیبرال
۹۵	عدالت به‌شابه‌ی انصاف
۱۰۰	انتخاب و اقبال
۱۰۴	اصول چهارگانه‌ی برابری در قانون

بخش دوم. فساد ۱۰۷

۱۰۹	فصل اول. نظام سیاسی و فساد
۱۰۹	مفهوم و انواع فساد
۱۱۶	شرایط سیاسی وقوع فساد
۱۲۲	دموکراسی و فساد

۱۲۲	مفهوم دموکراسی
۱۲۹	انواع دموکراسی
۱۳۳	فصل دوم. نظام اجتماعی و فساد
۱۳۳	رابطه‌ی اجتماعی
۱۳۴	عنصر رابطه‌ای سرمایه‌ی اجتماعی
۱۴۱	ابعاد رابطه‌ی اجتماعی
۱۴۱	بُناها و روابط اجتماعی
۱۴۴	نقش روابط اجتماعی
۱۴۵	قرینگی در روابط اجتماعی
۱۴۷	تعدد روابط اجتماعی
۱۴۷	اعتماد
۱۴۷	مفهوم و کارکرد اعتماد
۱۵۲	رابطه‌ی متقابل اعتماد و فساد
۱۵۹	فصل سوم. نظام فرهنگی و فساد
۱۵۹	اخلاق
۱۶۰	اخلاق نظری و فساد
۱۶۳	اخلاق عملی و فساد
۱۶۸	هویت
۱۶۹	هویت فردی
۱۷۱	هویت نقش
۱۷۳	هویت جمعی
۱۷۷	فصل چهارم. نظام اقتصادی و فساد
۱۷۷	ناابرابری در توزیع درآمد
۱۷۸	مکانیسم‌های علی اثر فساد بر نابرابری
۱۸۱	مکانیسم‌های علی اثر نابرابری بر فساد

۱۸۳	 نابرابری در توزیع منابع مولد اقتصادی
۱۸۳	 تعریف مفهومی و عملیاتی انحصار
۱۸۸	 رابطه‌ی انحصار و فساد

نتیجه‌گیری ۱۹۳

۱۹۵	 نتیجه‌گیری
۱۹۵	 (الف) حوزه‌ی سیاسی
۱۹۷	 (ب) حوزه‌ی اجتماعی
۲۰۰	 (ج) حوزه‌ی فرهنگی
۲۰۲	 (د) حوزه‌ی اقتصادی
۲۰۵	 منابع
۲۱۹	 نمایه

مقدمه

جوامع پیچیده‌ی امروز بیش از گذشته نیازمند نظام قواعدی کارا، عقلانی و عام هستند. هرگونه اخلاق را این نظام بنیاد جوامع امروزی را با تهدیدهای جدی مواجه می‌کند. در میان علل و پیامدهای اخلال در نظام قواعد می‌توان به دو معضل اجتماعی «فساد» و «عدم مقبولیت قانون» اشاره کرد که رابطه‌ی میان این دو نیز حائز اهمیت ویژه است. اکثر جوامع، مخصوصاً جوامع در حال گذار، با این دو معضل اجتماعی مواجه هستند. این دو مسئله، بنا به ماهیتشان، چنانچه به درستی شناخته و کنترل نشوند، به سرعت و به شکلی تصاعدی، فرادری می‌گردند. گسترش آن‌ها در بلندمدت آثار سوئی را در چهار حوزه‌ی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر جای می‌گذارد که این پیامدها ممکن است نظم را فراموش کند و سعه‌ی جامعه را مختل کند. در جمع‌بندی‌ای می‌توان گفت حضور پُررنگ نظام‌مند نهاد و عدم مقبولیت قانون در جامعه «آرامش» را به «تشنه‌ی» (در حوزه‌ی سیاسی)، «اعتماد» را به «تردید و بدگمانی» (در حوزه‌ی اجتماعی)، «اخلاق» را به «ریا» (در حوزه‌ی فرهنگی) و «رفاه» را به «محروریت» (در حوزه‌ی اقتصادی) تبدیل می‌کند. با توجه به ضرورت مسئله و پیامدهای وخیمی که مسئله برای جامعه در بلندمدت به همراه دارد، این کتاب در پی سه هدف محوری است:

۱ بررسی عوامل مخمل و ممد مقبولیت قانون در چهار حوزه‌ی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی؛

۲ بررسی علل و پیامدهای فساد در چهار حوزه‌ی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی؛

۳ بررسی رابطه‌ی متقابل بین فساد و مقبولیت قانون.

از این‌رو، کتاب حاضر شامل دو بخش و یک نتیجه‌گیری است. بخش نخست شامل چهار فصل است. این بخش به مقبولیت قانون در چهار حوزه‌ی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی می‌پردازد. بخش دوم، که آن نیز دارای چهار فصل است، علل و پیامدهای فساد در حوزه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را بررسی می‌کند. در بخش نتیجه‌گیری به رابطه‌ی فساد و مقبولیت قانون پرداخته می‌شود.

از حیث نظری، کتاب حاضر به تنی‌بر رهیافت میان‌رشته‌ای است و، از این‌رو، از نظریه‌های گوناگون، که به‌صورت ماهر رقیب می‌نمایند، استفاده شده است. در این میان، صبغه‌ی غالب برخی از نظریه‌های به‌کاررفته اثباتی و برخی دیگر هنجاری است. ضمناً، نقد نظریه‌ها مبتنی بر «شایه»، نقد اثباتی است. همچنین، از حیث روش، تحلیل مقبولیت قانون و فساد معطوف به سطحی خاص نیست، بلکه چندسطحی است.

در خاتمه، بر خود واجب می‌دانم که نهایت سپاس خود را به پدرم ابراز کنم که از آغاز تا پایان این اثر از راهنمایی‌های بی‌دریغ‌شان بهره‌ی بزرگ بردم. بدون شک اتمام این اثر بدون حمایت‌های فکری و تشویق‌های ایشان میسر نبود. همچنین، لازم می‌دانم از زحمات مسئولان و کارکنان محترم نشر نی که من را در ویرایش و انتشار این اثر یاری کردند صمیمانه قدردانی کنم.